

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3362

Vragen van het lid **Gesthuizen** (SP) aan de minister van Justitie over *transacties in fraudezaken* (ingezonden 27 augustus 2010).

Antwoord van minister **Hirsch Ballin** (Justitie) (ontvangen 16 september 2010).

Vraag 1

Wat zijn, in het algemeen, uw beweegredenen om in te stemmen met schikkingen bij grootschalige fraude waarmee vervolging wordt ontlopen?

Antwoord 1

Er kunnen verschillende redenen voor het Openbaar Ministerie (OM) zijn om een verdachte een transactie aan te bieden. Steeds zal van geval tot geval worden bezien of hiertoe aanleiding bestaat. Hoge transacties dienen op grond van de Aanwijzing hoge transacties en bijzondere transacties (Stcrt. 2008, nr. 321) ter instemming aan de Minister van Justitie te worden voorgelegd.

De redenen voor het aanbieden van een hoge transactie kunnen gelegen zijn in een combinatie van de volgende factoren:

- 1) Het transigeren is op grond van art. 74 Wetboek van Strafrecht, naast dagvaardingen, een van de wettelijke mogelijkheden om een strafzaak af te doen.
- 2) Goede rechtspleging vergt dat strafzaken binnen afzienbare termijn worden afgedaan. Het transigeren voorkomt een lange, dure straf- en ontnemingszaak.
- 3) Het transigeren voorkomt een straf- en ontnemingszaak waarvan de exacte uitkomst (met name op het gebied van de hoogte van de op te leggen boetes, dan wel de te ontnemen bedragen) niet zeker is.
- 4) Bij hoge transacties wordt een persbericht uitgebracht, waardoor er ook publiekelijk verantwoording wordt afgelegd.
- 5) Bij het transigeren van een strafzaak tegen een rechtspersoon geldt dat ook bij vervolging geen andere uitkomst mogelijk is dan het betalen van een geldbedrag als boete en ter ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel.
- 6) Het verrichten van een taakstraf kan deel uitmaken van een schikking met een natuurlijke persoon.
- 7) De belangen van slachtoffers kunnen worden gediend, omdat veel sneller schadeloosstelling kan volgen dan bij een strafvervolging.

- 8) Bij het aanbieden van transacties aan natuurlijke personen kunnen ook persoonlijke omstandigheden een rol spelen (zoals het gebrek aan persoonlijk gewin, berouw, enz.).
- 9) Bij het transigeren kan de betaling van een hoger bedrag overeen worden gekomen dan de rechter naar verwachting zal opleggen.
- 10) Van leedtoevoeging is wel degelijk sprake door zowel de betaling van de geldbedragen, als de publiciteit in de vorm van een persbericht.
- 11) Het transigeren kan in grote zaken plaatsvinden naast het dagvaarden van andere (belangrijkere) verdachten, dan wel van dezelfde verdachten voor andere (zwaardere) feiten. Om praktische redenen is het in dergelijke zaken ondoenlijk om alle verdachten voor alle feiten te dagvaarden. Door het voor de rechter brengen van zaken en transacties te combineren kan een doelmatige, integrale strafrechtelijke afdoening worden bereikt.
- 12) Een transactie wordt, net als een veroordeling, opgenomen in de justitiële documentatie.

Ik stem ermee in om een transactie aan te bieden, indien ik van mening ben dat het aanbieden van de transactie, op basis van bovenstaande overwegingen voorbereid door het OM, een doelmatige afdoening vormt van (een deel van) een strafzaak en indien daarmee – bijvoorbeeld in combinatie van het dagvaarden van hoofdverdachten – een effectieve en passende strafrechtelijke reactie wordt gegeven op hetgeen zich heeft voorgedaan.

Vraag 2

Waarom heeft het Openbaar Ministerie (OM) in de fraudezaak rondom woningcorporatie Rochdale transacties aangeboden aan Multi Corporation en twee van haar bestuurders?¹ Wanneer precies heeft u hiervoor toestemming verleend?

Antwoord 2

Ik heb op 22 augustus jongstleden ingestemd met het aanbieden van de transactie. De redenen voor het OM om te transigeren zijn op 25 augustus jongstleden in een persbericht door het OM bekend gemaakt:

- 1) de strafeis zou niet wezenlijk afwijken van de transactiesom;
- 2) verdachte heeft afstand genomen van de bedoelde factuurbetaling;
- 3) in de administratie van Multi Corporation over de periode vanaf 2003 tot heden zijn geen vergelijkbare betalingen aangetroffen;
- 4) verdachte heeft de controle en de waarborgen binnen het administratieve systeem verder aangescherpt;
- 5) verdachte heeft een strikte Code of Conduct ingevoerd;
- 6) in het onderzoek heeft verdachte zich transparant en coöperatief getoond;
- 7) het gevaar voor herhaling wordt laag ingeschat.

Het strafrechtelijk onderzoek naar de ex-directeur van de Amsterdamse woningcorporatie Rochdale loopt nog.

Vraag 3

Hoe kan de Kamer haar controlerende taak uitoefenen wanneer schikkingen als deze door u worden goedgekeurd en de Kamer vervolgens voor voldongen feiten staat, zoals ook bleek in het debat van 30 juni 2010 over het niet vervolgen van verdachten in de Klimopzaak? Bent u bereid uitvoerig verantwoording af te leggen over de reeds bereikte schikkingen in grote fraudezaken, de overwegingen die een rol spelen, de procedure die hierin gevolgd wordt en de democratische controle hierop? Wilt u in uw antwoord betrekken het tot stand komen van uw instemmingsrecht bij dergelijke schikkingen en de achtergrond hiervan?

Antwoord 3

Uiteraard ben ik altijd bereid verantwoording af te leggen aan uw Kamer voor het gevoerde beleid. Daarbij dient evenwel rekening te worden gehouden met de situatie dat hoge transacties vaak in nauw verband staan met of deel uitmaken van strafzaken die nog onder de rechter zijn. Deze zaken dienen in onderlinge samenhang te worden gezien.

¹ http://www.om.nl/actueel/nieuws_en/@154050/transacties_in/

Dat het College van procureurs-generaal bepaalde transacties aan mij voorlegt, is verankerd in de Aanwijzing hoge transacties en bijzondere transacties. Deze aanwijzing is tot stand gekomen nadat de toenmalige Minister van Justitie op 26 november 2001 per brief in reactie op de motie nummer 2001/2002 28 093, nr. 5 aan uw Kamer heeft laten weten de toenmalige Aanwijzing hoge transacties in misdrijfzaken aan te passen. De basis voor het verlenen van mijn instemming is gelegen in de aanwijzingsbevoegdheid van de Minister van Justitie (art. 127 Wet op de rechterlijke organisatie).

Vraag 4

Hoe beoordeelt u het feit dat vermogende verdachten blijkbaar hun strafzaak kunnen afkopen? Deelt u de mening dat het onaanvaardbaar is dat verdachten van fraude door het treffen van een schikking feitelijk onbestraft blijven? Kunt u zich voorstellen dat dit door burgers wordt gezien als een vorm van klassenjustitie en dat hiermee het vertrouwen in de rechtstaat wordt aangetast? Welke maatregelen gaat u nemen om dit te voorkomen? Bent u bereid de OM beleidsregels hiertoe aan te scherpen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Van klassenjustitie is geen enkele sprake. Voor verlies van vertrouwen in de rechtsstaat, of maatregelen zoals in de vraag voorgesteld, bestaat ook geen enkele aanleiding. Betrokkenen betalen hoge bedragen, feiten worden openbaar gemaakt via persberichten, de feiten worden geregistreerd in de justitiële documentatie en aan transacties kunnen voorwaarden worden gesteld (waaronder het ondergaan van taakstraffen). Ik verwijs verder naar hetgeen ik hierover tijdens het spoeddebat over de schikkingen in vastgoed-fraudezaken op 30 juni jongstleden reeds naar voren heb gebracht.

Vraag 5

Is de capaciteit van het OM en de rechterlijke macht in Nederland toereikend om in grootschalige fraudezaken verdachten te vervolgen en te berechten? Zo nee, hoe groot zijn de tekorten?

Antwoord 5

De capaciteit van het OM, de ZM en de opsporingsdiensten behoeft aan een doelmatige en passende afdoening van grote fraudezaken niet in de weg te staan. Ik verwijs hieromtrent naar het antwoord op de vragen 1, 4 en 6.

Vraag 6

Wat vindt u van het voorstel om in grootschalige fraudeonderzoeken verdachten van grote fraude altijd te vervolgen en nooit een schikking aan te bieden waarmee strafrechtelijke vervolging en berechting wordt voorkomen? Bent u bereid voortaan geen goedkeuring meer te verlenen aan schikkingen met grote fraudeurs waarmee zij strafrechtelijke vervolging en berechting ontlopen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Op basis van de Aanwijzing hoge transacties en bijzondere transacties geldt het uitgangspunt: niet transigeren in dergelijke zaken (maar voorleggen aan de rechter), tenzij daar een zeer goede reden voor is. Transigeren is een van de wettelijke mogelijkheden om een strafzaak af te doen en er kunnen heel goede redenen zijn om (hoge) transacties aan te bieden (zie het antwoord op vraag). Ik acht het onwenselijk en onnodig bepaalde categorieën strafzaken daarvan uit te sluiten. De beslissing om te transigeren dient weloverwogen en op basis van zeer sterke argumenten te worden genomen. Om die reden bevat de Aanwijzing hoge transacties en bijzondere transacties ook een zware besluitvormingsprocedure waarbij – indien de transactie aan de daartoe gestelde voorwaarden voldoet – de hoofdofficier van justitie, College van procureurs-generaal en de Minister van Justitie worden betrokken. Transigeren kan in bepaalde gevallen – al dan niet in samenhang met het vervolgen van andere verdachten – een doelmatige en effectieve manier zijn om te reageren op een gepleegd strafbaar feit, waarbij ook aan de belangen van slachtoffers sneller tegemoet kan worden gekomen dan bij berechting. In dergelijke gevallen dient dan ook de mogelijkheid te blijven bestaan deze afdoeningsmodaliteit te kiezen.